

дослідження в галузі бюджетної рівноваги дозволять розробити більш ефективні механізми управління державними фінансами та забезпечити стабільний економічний розвиток [3].

Інформаційні джерела

1. Бюджетна система : навчальний посібник // І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.
2. Чернецький С.С Принципи бюджетної системи України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 620-624
3. Єніна-Березовська А.О. Теоретичні аспекти побудови бюджетної системи України. *Ефективна економіка*. №10. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4440>.

УДК 351.82

О.О. Гуторова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, м. Харків)

В.О. Савченко, здоб. ОС «магістр» (ДБТУ, м. Харків)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКІВ: ПРІОРИТЕТИ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

Сучасний етап в агропромисловому комплексі країни відображає зміну системи економічних відносин в аграрній сфері, що визначається ринковими умовами, ускладненням взаємозв'язків у сфері виробництва, переробки, зберігання та реалізації сільськогосподарської продукції, а також прагненням підприємців, які організовують і ведуть свій бізнес, до корпоративного управління, кооперації та співробітництва.

Зумовлено це низкою причин. Перша з них полягає в обмеженості можливостей окремих сільгосптоваровиробників (через малі обсяги та сезонність виробництва, слабку сировинну базу тощо) функціонувати як повноцінні учасники ринку продовольства. Через підвищені вимоги до якісної, доступної за ціною, добре упакованої сільськогосподарської продукції середні і тим більше малі ланки підприємницької структури не в змозі конкурувати з великими та регулярними постачальниками, у тому числі з фірмами, що завозять продукти харчування з-за кордону.

Друга причина – у традиційній нескоординованості дій різних сфер АПК та суперечливості їх інтересів. Організація власної переробки овочів, молока та іншої продукції більшості господарств не під силу через відсутність коштів та досвідчених кадрів, жорсткість санітарних вимог, податкові умови, високі питомі витрати. Дається взнаки відсутність у приватних підприємців власної торгівельної мережі, створення та функціонування якої для них є економічно не вигідний.

Третя причина пов'язана із суттєвим погіршенням забезпеченості структур, що діють у сільгоспвиробництві або в інших сферах АПК, технікою та обладнанням; зменшенням їх можливостей виконувати систему агротехнічних заходів щодо вирощування сільгоспкультур тощо. Цим пояснюється виникнення сервісних центрів, що формуються на кооперативній основі, налагодження організованої спільної міжгалузевої діяльності.

Четверта причина пов'язана із зростанням цінового диспаритету у сільському господарстві. Це підтверджує необхідність цінового регулювання створення умов розширеного відтворення, оновлення виробничого потенціалу сільського підприємництва в регіонах [1].

Досягнення цінової еквівалентності з урахуванням інтересів сільгосптоваровиробників можливе при реалізації наступних заходів:

- забезпечення бюджетного дотування імпорту технологій, обладнання, насіння, пестицидів, ветпрепаратів та інших матеріалів на рівні, що гарантує прийнятність цін на них для підприємців, зайнятих у сільгоспвиробництві;

- відновлення паритету цін, вихід на співвідношення цін між сільським господарством та промисловістю (послуги);

- дотування виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції, насамперед у регіонах із несприятливими ґрунтово-кліматичними умовами;

- державне регулювання цін на основні види матеріально-технічних ресурсів, запровадження граничних цін на енергоносії, регулювання тарифів на паливо, енергію і транспорт;

- дотування на державному рівні науково-технічної продукції сільських підприємств;

- підвищення частки сільгосптоваровиробників у кінцевій ціні продовольства, забезпечення її зростання за рахунок виключення із системи розподілу продукції зайвих посередників;

- запровадження економічно обґрунтованих митних зборів на імпорте продовольства, що забезпечує захист вітчизняних товаровиробників [2].

Проте цінове регулювання має доповнюватись іншими економічними методами та інструментами підтримки підприємництва в аграрній сфері (дотації, податкове регулювання, страхування, кредитування тощо).

Так, беззворотні державні капіталовкладення, що є по суті інвестиціями держави у виробництво, в перспективі спрямовуватимуться на будівництво та реструктуризацію меліоративних систем, на виконання великих природоохоронних заходів, підтримку ветеринарної служби та служби хімізахисту, розвиток системи навчання та підвищення кваліфікації, якими сільські підприємці можуть користуватися на відповідних умовах індивідуальної чи пайової участі [2, 3].

Державні інвестиції на зворотній основі підприємцям надаються для спорудження сільськогосподарських та переробних об'єктів за проектами, які швидко окупуються і розміщуються на конкурсній основі, на закладку багаторічних насаджень тощо.

Державна підтримка підприємцям у зазначених формах має доповнюватись іншим важливим інструментом держрегулювання –

фінансуванням закупівель Державним агентством з управління резервами України.

Загалом перехід до розвиненої системи ринкових відносин передбачає використання досить широкого спектра інструментів держрегулювання підприємництва у сільгоспвиробництві. Вони, крім цінового регулювання, прямої підтримки, що здійснюється за допомогою різноманітних форм цільового фінансування, дотацій, компенсацій тощо, а також фінансування закупівель до держрезервів, повинні включати форми кредитування, що стимулюють підприємницьку діяльність.

Кредитна підтримка підприємців – сільгосптоваровиробників здійснюється у таких формах.

По-перше, це – короткострокові кредити під пільгові відсотки, що розміщуються комерційними банками, і які беруть участь у пільговому кредитуванні на конкурсній основі, з урахуванням кредитоспроможності позичальників під заставу їхнього майна. Однією з форм короткострокового кредитування є державні заставні операції із сільськогосподарською продукцією, здійснювані як за допомогою пільгових кредитних ресурсів, так і у межах державних інтервенційних операцій для формування держрезерву продовольства.

По-друге, довгострокові кредити під пільгові відсотки, що надаються сільгосптоваровиробникам на конкурсній основі або самостійно комерційними банками, що беруть участь у пільговому кредитуванні під конкретні проекти з урахуванням кредитоспроможності позичальників під заставу їхнього майна або під гарантії держави.

По-третє, товарні кредити у вигляді «технологічного пакету» (ГСМ, мінеральних добрив, засобів захисту рослин тощо), які видаються сільгосптоваровиробникам з урахуванням їхньої кредитоспроможності під заставу майна або виробленої продукції.

По-четверте, товарні довгострокові кредити (лізингові операції), що здійснюються створеними лізинговими компаніями [2].

Загальна система державного регулювання діяльності підприємців у сільгоспвиробництві в обов'язковому порядку включає податкову компоненту, яка є самостійним ресурсним фактором розвитку підприємництва.

Основні напрями державної податкової політики у сфері стимулювання підприємництва в аграрному секторі економіки країни такі:

- розбудова стабільної податкової системи, що забезпечує єдність, цілісність та незмінність, протягом фінансового року, системи податкових та неподаткових платежів;

- скорочення кількості податків шляхом їх укрупнення та скасування цільових логів, що не дають значних надходжень;

- забезпечення спрямованого зниження податкового навантаження на підприємців у сільгоспвиробництві та недопущення подвійного оподаткування шляхом чіткого визначення механізму бази оподаткування з одночасним запровадженням економічних важелів, що підвищують рівень збирання податків [1, 2].

При цьому всі форми доцільно використовувати, орієнтуючись на пріоритетну державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників, що ефективно працюють, і виробляють значну частину товарної продукції.

Інформаційні джерела

1. Галанець В. В. *Форми та методи державного регулювання агропромислового виробництва. Право та державне управління.* 2019. № 1 (34). Т. 2. С. 33–39.
2. Латинін М. А. *Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання: монографія.* Харків: Магістр, 2006. 320 с.
3. Янків М. Д. *Організаційно-економічні механізми розвитку і функціонування АПК України: монографія.* Львів: Коопосвіта, 2000. 450 с.

УДК 336.74:657.1

О.Р. Дячок, здоб. ступ. PhD (*ЛНУ, Львів*)

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В СФЕРІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ

За останні роки застосування криптовалюти докорінно змінило уявлення про традиційні фінанси, методи інвестування та умови ведення бізнесу, кинувши виклик центральним регуляторним органам і міжнародній фінансовій стабільності. Стрімке зростання вартості криптовалют і обсягу світового крипторинку привернули увагу суб'єктів господарювання та зробили їх популярним інвестиційним інструментом [1]. Однак, основною проблемою залишається питання відображення операцій з криптовалютою в бухгалтерському обліку.

В Україні сфера обліку віртуальних активів стикається з низкою викликів через стрімкий розвиток ринку, нестабільність нормативного регулювання, волатильність криптовалют, неврегульованість питання оподаткування криптовалют. Основними проблемами обліку операцій з криптовалютою в Україні є:

- відсутність однозначного правового регулювання, зокрема, прийнятий у 2022 р. ЗУ "Про віртуальні активи" [2] ще не набрав чинності і лише частково врегульовує питання обліку та оподаткування криптовалют, що ускладнює облік криптоактивів та відображення їх у фінансовій звітності;

- недосконалість облікових стандартів (в Україні немає стандартів з обліку криптовалют, тому суб'єкти господарювання посилаються на загальні міжнародні стандарти (IFRS) або розробляють індивідуальну облікову політику), що підвищує ризик відмінностей у фінансових звітах;

- складність визначення вартості криптовалют, оскільки на сьогодні немає офіційного обмінного курсу для криптовалют і питання переоцінки та відображення курсових різниць залишається відкритим. Правильно оцінити вартість криптовалют в системі бухгалтерського обліку на певну дату